

IVAN NAPOTNIK (1888–1960)

Izbor kiparskih del iz stalne zbirke
Vile Mayer v Šoštanju

13. september–16. oktober 2016

galerija
Krško

Kulturni dom Krško,
enota **Galerija Krško**
Valvasorjevo nabrežje 4, 8270 Krško
e: info@galerijakrsko.si
www.galerijakrsko.si

Izdal in založil: **Kulturni dom Krško**, enota **Galerija Krško**
Zanj: **Darja Planinc**, direktorica
Organizacija razstave: **dr. Helena Rožman**
Izbor umetniških del in postavitvev razstave: **Barbara Drev**, Muzej Velenje
Besedilo: **Barbara Drev**, Muzej Velenje
Fotografije: **Uroš Acman**; **Nina Sotelsšek**, KDK, enota MMK; **arhiv Vlada Kojca**
Oblikovanje: **Polona Zupančič**, Mi ka do
Jezikovni pregled: **Tatjana Habinc**
Tisk: **Kolortisk** Krško
Naklada: 300
Izdajo zloženke je omogočila:
Občina Krško

Razstavo smo organizirali v sodelovanju med Kulturnim domom Krško,
enota Galerija Krško, Občino Šoštanj, Vilo Mayer in Muzejem Velenje.

Krško, september 2016

KULTURNI
D O M
K R Š K O

občina krško

Občina Šoštanj

VILLO MAYER
ŠOŠTANJ

MUZEJ
Velenje

Razstava del Ivana Napotnika v sindikalnem domu v Šoštanju, 24. aprila 1959.
Na sredini Ivan Napotnik, desno dr. Karel Dobida, ravnatelj Narodne galerije v Ljubljani. Foto: arhiv Vlada Kojca

NAPOTNIKOVE UMETNINE V KRŠKEM

V Galeriji Krško predstavljamo izbor umetniških del akademskega kiparja Ivana Napotnika iz stalne zbirke v Vili Mayer v Šoštanju. Zbirka je v lasti Občine Šoštanj.

Izbor v Galeriji Krško zajema 17 Napotnikovih del, ki kažejo na širino njegovega umetniškega opusa. Razstavljena dela segajo od njegovih ustvarjalnih začetkov do poznejših del. Napotnik je eden pomembnejših kiparjev v slovenskem umetniškem prostoru prve polovice 20. stoletja. Znan je po mali plastiki v lesu.

NAPOTNIKOVA USTVARJALNA POT

Ivan Napotnik je odraščal v vasi Zavodnje nad Šoštanjem. Že kot deček je kazal veselje do lesa in oblikovanja iz gline. Obiskoval je Umetno-obrtno šolo v Ljubljani, kjer so znanje in ustvarjalne spretnosti pridobivali mnogi slovenski umetniki. Njegov mentor je bil prof. Alojz Repič. Iz tega obdobja je na razstavi v Galeriji Krško predstavljeno delo *Putto* (1905). Nastalo je po modelu, odlitem po figuri avstrijskega pozno-baročnega kiparja Raphaela Donnerja.

Napotnik je leta 1908 nadaljeval svoje izobraževanje na Akademiji upodablajočih umetnosti na Dunaju.

Putto, 1905, lipov les. Foto: Uroš Acman

S svojevrstnim poučevanjem in bolj odprtim odnosom do novih umetniških tokov je velik vtis nanj naredil prof. Edmond Hellmer, ki je bil eden od ustanovnih članov dunajske secesije, odličen pedagog in teoretik.

S prihodom na Dunaj so prišli tudi novi umetniški vplivi. V njegovih zgodnejših delih so vidne sledi francoskega kiparja Rodina, pozne secesije ter "primesi" Meštrovića. Napotnik je postopoma razvil samosvoj in prepoznaven likovni slog. Svoje ustvarjanje je usmeril predvsem v les, ki ga je imel v obilju v neposredni bližini doma. Spretno je poudarjal njegove značilnosti in prednosti. Njegovi kipi so iz nagnoja, hruške, slive, češplje, hrasta, lipe, vrbe, breze pa tudi mahagonija in cedrovine. Posebnost je dvobarvni nagnoj, s katerim je povečal slikovitost kipa in poudaril njegovo kompozicijo. Napotnik je v slovenskem umetniškem prostoru znan po mali plastiki v lesu, ki jo je ustvaril iz enega kosa. Kipi so pogosto pokončni, figure krepke in se "dvigujejo navzgor". Nekatera kiparska dela ohranjajo sledi širokih potez dleta - *Mačka* (1920), *Lastni portret* (1923) ali *Zavodenjska Venera I* (pred 1940), ki dajo kipu ekspresiven izraz. Pri drugih so obrisi mehkejši, ploskve ožje - *Kopalka* (1937) - ali pa preidejo v gladko površino - *Deček z rožo* in *Jezna* (1956).

Mačka (Mačka na leseni krogli), 1920, orehov les. Foto: Uroš Acman

Plesalke in matere z otroki sta motiva, ki sta Napotnika spremljala od začetka. V ta sklop sodi *Rodovitnost* (1921) v bronu, kjer gre za idejo rodovitnega materinstva. Debelušni in hudomušni dečki najbolj ohranjajo spomin na baročne kompozicije. Upodabljal je tudi mitološke motive, kot je *Mladi favn* (1937), ki je bil narejen za fontano v Šoštanju. Pozneje se je posvetil bolj socialni tematiki. Upodabljal je figure preprostih ljudi. *Zavodnjska Venera I* je eden lepših primerov, kjer se harmonično prepletajo vsebina, izraz in obdelava materiala.

Ivan Napotnik je večji del življenja preživel v Zavodnju, umaknjen od središča kulturnega dogajanja v Ljubljani, kjer je kiparil in kmetoval. Pozneje se je preselil v Šoštanj in tam leta 1960 umrl.

Zavodnjska Venera I, pred 1940, nagnojev les.
Foto: Uroš Acman

NAPOTNIKOVA STALNA ZBIRKA V VILI MAYER

Vila Mayer - zdaj protokolarni objekt Občine Šoštanj, nekdanje razkošno bivališče družine šoštanjskega odvetnika in župana dr. Frana Mayerja - meščanska vila, zgrajena na prelomu iz 19. v 20. stoletje v slogu poznega historizma, je skupaj z delom vrta prenovljena in zavarovana kot kulturni spomenik lokalnega pomena. V njej so od leta 2011 javnosti na ogled stalne zbirke kulturne dediščine. Posebno mesto med njimi ima umetniška zbirka šoštanjskega rojaka, akademskega kiparja Ivana Napotnika. V prvem nadstropju vile je razstavljenih približno 60 kipov (od več kot 400 evidentiranih), ki so v lasti Občine Šoštanj. Kiparska zbirka zajema dela iz obdobja Napotnikovega izobraževanja in bivanja v Ljubljani, na Dunaju in v Budimpešti ter poznejša dela, ki jih je ustvaril na domačiji v Zavodnju in nazadnje v Šoštanju. V Vili Mayer je stalno razstavljen tudi izbor likovnih del Napotnikove galerije - ki je danes zbirka, nekoč tudi galerija. V spomin na kiparja je bila kot šolska galerija ustanovljena leta 1963.

Napotnikova dela hranijo Narodna galerija v Ljubljani, Galerija Velenje, Pokrajinski muzej Celje, Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, Umetnostna galerija Maribor in Mestni muzej Ljubljana. Večina del je v zasebni lasti.

IZBOR NAPOTNIKOVIH RAZSTAV IN DOSEŽKOV

- 1912 *Slovenska umetniška razstava*, Jakopičev paviljon, Ljubljana
- 1914 Kunstlerhaus, Dunaj
- 1920 *XVII. umetniška razstava*, Jakopičev paviljon, Ljubljana
- 1922 S slikarjem Rihardom Jakopičem in arhitektom Jožefom Plečnikom je izvoljen v umetniški svet tedanjega jugoslovanskega strokovnega združenja likovnih umetnikov.
- 1923 Postane član Umetnostne komisije Narodne galerije v Ljubljani.
- 1924 *V. umetniška razstava Kluba mladih*, Ljubljana
- 1926 *Razstava slovenske umetnosti novejšje dobe*, Praga, Berlin
- 1927 *54. razstava Kunstlerbund Hagen*, Dunaj
- 1932 Dobi naročilo od kralja Aleksandra I. za okrasni nastavek droga z lento Glasbene matice Ljubljana.
- 1933 Kralj Aleksander I. mu podeli odlikovanje jugoslovanske krone V. reda.
- 1950 Odlikovan je z redom zaslug za narod II. reda.
- 1958 Jubilejna razstava, Šoštanj
- 1959 Velika pregledna razstava v Narodni galeriji, Ljubljana
- 2006 *Ivan Napotnik: iz javnih in zasebnih zbirk*, Narodna galerija Ljubljana in Galerija Velenje

2008 Razstava na Akademie der
Bildende Künste (Akademija
upodablajočih umetnosti),
Dunaj

2011 Stalna postavitev
razstave *Kiparska zbirka
akademskega kiparja Ivana
Napotnika* v Vili Mayer,
Šoštanj

Mladi favn (Favn), 1937, bron. *Foto Uroš Acman*

Ela Goršek (Portret žene, Ela Napotnik), 1925,
vrbov les. *Foto Uroš Acman*

Deček z rožo, bezgov les, zeleno polikromiran.
Foto Uroš Acman
Jezna, 1956, nagnojev les. *Foto Uroš Acman*
Materinstvo, nagnojev les. *Foto Uroš Acman*
Metalec krogle, nagnojev les. *Foto Uroš Acman*

Lastnji portret, 1923, vrbov les. Foto Uroš Acman

